

...

U kent de Bergrede. Maar kent u ook de Veldrede?

De Bergrede staat in het Evangelie naar Mattheüs, de Veldrede in het Evangelie naar Lucas. Bij Mattheus ging Jezus de berg óp (Mt 5), bij Lucas lezen we dat hij van de berg naar beneden is gekomen.

Hij zal het de ene keer zus en de andere keer zo gedaan hebben. Want Jezus heeft natuurlijk heel vaak grote groepen mensen toegesproken.

Als hij ergens aankwam, kwamen de mensen naar hem toe.

De verhalen over hem waren voor hem uitgegaan. Met zijn verhalen zette hij het Joodse geloof van zijn tijd in een nieuw licht en daar was behoefte aan.

Hij sprak tot mensen die hem opzochten. In dorp of stad, op het platteland, aan het water, in de vlakte of op een heuvel.

Hij sprak tot hen op een andere manier dan zij gewend waren over God. Niet over regels en geboden, maar over vrijheid en ruimte. Over de liefde van God waarmee Hij mensen tegemoet komt. Waartoe Hij mensen uitnodigt. En Jezus doet dat met gezag, zoals in alle vier de Evangelien staat (Mc 1:21-28 etc.).

In de tijd van Jezus lijken God en zijn volk uit elkaar gegroeid. En in het goede nieuws van de verhalenbundels die de Evangelien worden genoemd wordt ons verteld: het is Jezus erom te doen volk en God weer bij elkaar te brengen. Zijn ware aard opnieuw bekend te maken. En het volk te inspireren zich opnieuw met God te verbinden.

Er staat nergens dat Jezus van het gevestigde Jodendom af wilde, dat hij een nieuw geloof wilde stichten, kerken wilde bouwen, bisschoppen benoemen, kerkenraden in het leven roepen. Lucas vertelt ons: Het ging Jezus om de mensen, verzameld in het volk van God én in-en-met volken daarbuiten. Dat die mensen, mensen als u en ik, opnieuw het verbond met God zouden kunnen aangaan.

Tijdens de Veldrede zitten de mensen op verschillende momenten en plaatsen aan de voeten van Jezus, zogezegd "onder zijn gehoor." Het was geen leergesprek zoals hij wel op straat had met Schriftgeleerden en Farizeeën, geen discussie zoals in de synagoge met dorpsgenoten. Meer een college, in de buitenlucht, met ruimte voor lichaam en geest.

Volgens Lucas was hij hiervoor van de heuvel naar beneden gelopen. Misschien mogen we dat symbolisch zien: in de ogen van Lucas daalde Jezus daalde af tot waar de mensen waren. Dat is "contextueel": het delen van de context, van de werkelijkheid van bestaan van de ander. Hij was bij hen, niet hoog boven hen verheven, zij hoefden niet naar hem op te kijken. Hij was één van hen. Maar hij was degene die sprak en zij luisterden.

Hij sprak de naam van God over het volk uit en het volk werd gezegend. Als in de oude tijd van Mozes en het volk in de woestijn onderweg naar het beloofde land.

En hij zegt hen bijvoorbeeld: er zijn weleens mensen zijn die je niet mag, je kunt zelfs vijanden hebben. Er zijn mensen die je slecht behandelen of kleineren, die van je stelen. Wat doe je dan?

En hij beantwoordt zijn eigen vraag niet met een praktische raadgeving maar hij laat een houding zien. Eén die we niet eens uit onszelf hoeven te halen, maar die ons aangeboden

wordt. God is liefde, hij geeft die liefde. Als je die aanneemt kun je daarmee in het leven staan en kun je van de ander houden zonder aanzien van persoon of gedrag.

Daar zullen de mensen flink over hebben nagepraat en gedacht en hopelijk geprobeerd. Hoe anders dan het volgen van regels is dit. En ze zagen dat hij zelf zo leefde. Kind van God noemden ze hem later, noemen wij hem. Zo dichtbij God, verbonden, één.

Ook de teksten uit Mattheus die wij de Zaligsprekingen zijn gaan noemen zijn opgenomen en staan aan het begin van deze Veldrede van Lucas. In andere volgorde en niet helemaal hetzelfde, en zij zijn waarschijnlijk de oudste overlevering hiervan.

Maar vandaag zijn we in de tekst bij de verzen daarna. Bij de praktische uitwerking van het goede nieuws van Jezus.

Hoe vertaal die mooie of moeilijke woorden naar je eigen context, het leven dat je leidt?

Waar in je niet iedereen aardig vindt,

waarin mensen je wel eens slecht behandelen,

waarin mensen je haten of van je stelen.

Hoe volg je dan in Jezus' voetstappen?

Thomas á Kempis in "De imitatio Christi" - "Navolging van Christus"- raadt zijn medebroeders (in het Augustijner klooster in het oosten van ons land rond 1500) aan: geloof te hebben en een oprecht leven te leiden. De priesters onder hen raadt hij aan, in de situatie dat zij de eucharistie gaan bedienen: "Breng jezelf met volle zelfverloochening en met volkomen overtuiging op het altaar van je hart (..) door je lichaam en ziel gelovig aan Mij, God, toe te vertrouwen."

In dit boek uit de traditie van de Moderne Devotie kiest de Augustijner gemeenschap voor wereldmijding. In de context van onze westerse beschaving is dat nog slechts de keuze van een enkeling.

En toch is die raad ook voor ons nuttig en zeer bijbels gefundeerd.

Doe niet zoals "de wereld" doet, weet dat er een andere geest in je leeft.

Het is die Geest die wij door de woorden en daden van Jezus hebben leren kennen. Als hij bijvoorbeeld zegt: als je arm bent of je verstoten voelt, als mensen je haten of van je stelen, dan is dat niet het einde van het verhaal. Het begint daar pas. Want dan kun je Gods werk in jou toelaten, een plaats geven. Als je liefde geeft waar onbegrip is, geduld bij onvrede. Als je wie iets van je neemt omdat hij/zij het echt nodig heeft iets extra's geeft.

Als je die éne regel van de liefde van de liefde volgt, die de gouden regel genoemd wordt.

Al in het boek Leviticus staat "Heb je naaste lief als jezelf" (Lev.19:18) (En in die tijd – vele honderden jaren voor het jaar 0 – was de tekst ook bekend in Egypte, Griekenland, Perzië, India, China...)

"Heb je naaste lief als jezelf". Dan volg je God na, dan imiteer je Christus. In die liefde zul je je één voelen met de God die jÓuw God is, van begin tot einde. De God die jou zegent en die door jou weer anderen tot zegen is.

Dat kan zonder gevaar voor wie of wat dan ook de wereld doorgaan. Dat kan de schepping behoeden, met mensen als u en ik. Daarmee kunnen ook wij heuvel op en af, steden en dorpen door, en over het water lopen.

De liefde wordt ons aangezegd en voorgedaan.
Breng haar op het altaar van je hart...
Weet dat daarmee ook jouw geloof en leven in een nieuw licht mag komen.
Volg het gezag van de Zoon van God.
En breng hem ook door jou tot leven, tot zegen.

Amen.

24 februari 2019, Grote Kerk Naarden

Lezingen: Numeri 6:24-26 en Lucas 6:27-35

Ds. Véronique Lindenburg, predikant Protestantse Gemeente Naarden ©
(Overnemen, geheel of gedeeltelijk, met bronvermelding + bericht auteur)